PRZEGLĄD PRASY Z. S. R. R. I EMIGRACJI ROSYJSKIEJ

Dodatek do Nr. 155 (254) Codziennego Biuletynu Wydziału Prasowego M. S. Z.

Warszawa, poniedziałek 5 listopada 1928 r.

Z. S. R. R. A SPRAWY ZAGRANICZNE.

POLSKA A LITWA.

Izwiestja. 3.XI. ogłaszają obsz. art. wst. z powodu otwarcia konferencji w Królewcu. Konferencja ta przykuwa uwagę całego świata. Spór Polski z Litwą zagrażał niejednokrotnie pokojowi w Europie. Również obecnie spór ten stworzyć może zatarg, którego lokalizacja będzie niemożliwa. Należy więc życzyć, aby konferencja w Królewcu była krokiem na drodze ku uregulowaniu stosunków polsko-litewskich. Związek sowiecki powita nawet najmniejsze sukcesy i widoki porozumienia w rokowaniach polsko-litewskich. Sytuacja nie wróży jednak optymistycznych widoków. Konferencja nie doprowadzi prawdopodobnie do porozumienia. Warunki, w których rokowania się dotychczas odbywały i w których się obecnie odbywają należy uznać za zupełnie nienormalne. Liga Narodów udowodniła swoją niezaradność w próbach rozstrzygnięcia zatargu. Źródło zatargu leży w akcji gen. Żeligowskiego, który zajął Wilno, uważane przez Litwinów za stolicę Litwy. Liga Narodów w pierwszej chwili stanęła po stronie Litwy i protestowała przeciwko gwałtowi polskiemu. Zmieniła później stanowisko i usiłowała zmusić Litwę do wyrzeczenia się swych aspiracji narodowych. Bezpośrednie rokowania Polski z Litwą dotychczas nie dały wyników. Polska usiłowała zmusić Litwę do wyrzeczenia się Wilna oraz do zawarcia unji z Polską. Litwa, będąc pod ciągłą groźbą agresji polskiej, nie dbała o wytworzenie warunków, któreby tę akcję utrudniły, lecz wykorzystała rokowania dla ciągłych deklaracji o swych prawach do Wilna. Jest rzeczą zrozumiałą, że w tych warunkach rokowania nie mogły przynieść żadnych wyników. Doświadczenie dotychczasowych rokowań musiało udowodnić stronom, iż znajdowały się dotychczas na błędnej drodze. Litwa powinna zrozumieć, iż może nie wyrzekając się swych pretensyj narodowych, wzmocnić swoje stanowisko międzynarodowe, zawierając porozumienie z Polską w kwestjach, które nie wymagają poruszania wileńskiego zagadnienia. O ile Polska nie chce ponosić odpowiedzialności za niepowodzenie rokowań, powinna wyrzec się taktyki teroryzowania Litwy i przygotowań do wywołania przewrotu na Litwie z pomocą zwolenników Pleczkajtisa. Deklaracje prasy polskiej, iż należy zmusić Woldemarasa do ugody z Polską, stanowią niebezpieczeństwo dla przebiegu rokowań, które wymagają spokoju i unikania jakiegokolwiek nacisku na Litwę.

POLSKA A Z. S. R. R.

Izwiestja 2.XI. przedrukowują art. centralnego pisma rządu USRR Wisty w sprawie „ostatnich wydarzeń na Ukrainie zachodniej i na Wołyniu". Artykuł ten dotyczy działalności wojewody Józewskiego, który przez swe wystąpienie stworzył naprężenie w sytuacji i działa nadal w tym samym kierunku". Obecna działalność Józewskiego posiada już nie deklaracyjny, lecz czynny charakter. Akcja wojewody na Wołyniu polega na wytworzeniu warunków, które mają ułatwić imperjalistom polskim urzeczywistnienie ich agresywnych zamiarów w stosunku do Ukrainy sowieckiej. Akcja na Wołyniu prowadzona jest w dwuch kierunkach. Z jednej strony wytęża wojewoda Józewski wysiłki w kierunku prześladowania organizacyj ukraińskich, z drugiej sprzyja on rozwojowi ukraińskich organizacyj ugodowych, wykorzystywując w tym celu „Undo". Cała akcja Józewskiego zmierza do stworzenia na Wołyniu ogniska przyszłych „wskrzesicieli" Ukrainy. Wyniki tej akcji będą jednak całkowicie sprzeczne z zamierzonym celem. Nastroje ugodowe pewnych kół ukraińskich nie zlikwidują niezadowolenia prześladowanych mniejszości narodowych. Niezadowolenie to zaostrzy się; zaostrzenie to będzie logicznym skutkiem polityki imperjalistów polskich.

Izwiestja 2.XI. donoszą, że ukraińska prasa sowiecka uczciła 10-tą rocznicę „wypadków w Galicji, podczas których pracujący lud Ukrainy zachodniej rozwinął sztandar walki o swe wyzwolenie".

Izwiestja 2.XI donoszą o tranzlokacji „petlurowskiego" pisma „Ukraińska Niwa" z Warszawy do Łucka i, ogłaszając wyjątki z art. wstępnego tego pisma, twierdzą, że „filozofja" jego ogranicza się „do bezwzględnego podporządkowania się faszyzmowi polskiemu".

Izwiestja 2.XI. w komentarzach do powyższych trzech wiadomości, które ogłoszone są pod wspólnym nagłówkiem: „Józewscy przeszli od słów do czynu“, oświadczają, iż opinja publiczna Ukrainy sowieckiej, oburzona do głębi wystąpieniem wojewody Józewskiego, nie mogła się poczuć uspokojoną ani po dwuznacznym komunikacie Polskiej Ajencji Telegraficznej ani po deklaracji, złożonej w sprawie wystąpienia Józewskiego przez posła Patka. Ludność Ukrainy wraz z całem społeczeństwem sowieckiem sądzi, iż niezbędnym warunkiem rozwoju i wzmocnienia pokojowych stosunków sąsiedzkich Polski z ZSRR. jest potępienie Józewskiego przez rząd polski oraz wyrzeczenie się programu, którego Józewski jest wyrazicielem. Dotychczas brak, niestety, wiadomości, któreby świadczyły o dążeniach rządu polskiego w tym kierunku. Tranzlokacja subsydjowanego przez czynniki polskie pisma „Ukraińska Niwa“ do Łucka oraz wysyłanie najbardziej czynnych petlurowców na Wołyń świadczą o aktywizacji polityki, zapowiedzianej przez Józewskiego na zjeździe B. B. Polacy nie pokładają jednak wielkich nadziei na petlurowców, którzy stanowią garstkę awanturników, otoczonych pogardą ludności Ukrainy zachodniej, uważającej ich za zdrajców i agentów rządu polskiego. Z tego powodu dążą militaryści polscy do ugody z „Undo“, którego przywódcy chętnie zawarliby tą ugodę, muszą się jednak liczyć z nastrojem ludności Ukrainy zachodniej. Rozumiejąc również jak niebezpieczne jest skoncentrowanie wielkiej liczby petlurowców w polsko-sowieckim pasie granicznym, koncentrują władze polskie emigrację petlurowską na terytorjum państwa sojuszniczego. Józewscy dążą do stworzenia na Ukrainie zachodniej ogniska swych przyszłych awanturniczych posunięć. Ognisko to znajduje się na niepewnym gruncie i polityka, którą wojewoda wołyński zmuszony jest prowadzić na Wołyniu, dowodzi, jak wielkie jest niebezpieczeństwo właśnie dla Polski. Wyrzeczenie się tej polityki wymaga zarówno własny interes Polski, jak i sprawa normalnego rozwoju stosunków polsko-sowieckich.

Izwiestja 2.XI. podają, że w okręgu Kijowskim rozpoczęła się kampanja pomocy więźniom politycznym na Ukrainie zachodniej. Organizacja kampanji spoczywa w rękach okręgowego komitetu „Mopr“. W komentarzach do tej wiadomości pismo twierdzi, że sytuacja 2 tysięcy więźniów politycznych na Ukrainie zachodniej jest nad wyraz ciężka, ponieważ „krwawy biały teror“ przeszedł nawet dotychczasowe rozmiary.

Izwiestja 1.XI. w art. zatytułowanym: „Polska, Czechosłowacja a zagadnienie ukraińskie“ powołują się na „rewelacje“ pisma „Berliner Tageblatt“ w sprawie rzekomych celów polityki polskiej, rumuńskiej, francuskiej i angielskiej w kwestji ukraińskiej. Dalsze rewelacje z tego źródła udowodniły udział Czechosłowacji w poparciu emigracji ukraińskiej. Poselstwo czechosłowackie w Warszawie zaprzeczyło tym twierdzeniom, lecz prasa polska, (mianowicie „Czas“ i „Kurjer Wileński“), zaprzeczając rewelacjom „Berliner Tageblatt“ w ich części, dotyczącej Polski, potwierdza w całej rozciągłości rewelacje niemieckiego pisma w części, dotyczącej Czechosłowacji. Pisma polskie utrzymują jednak, iż akcja ukraińska w Czechosłowacji skierowana jest nie przeciwko ZSRR, lecz przeciwko Polsce. Oczywiście niema w tem całej prawdy. Ukraińskie pismo „Diło“ stwierdziło wyraźnie, iż ośrodek polityki petlurowskiej znajduje się nie w Pradze, lecz w Warszawie. Rozwój wrogich ZSSR tendencyj podnieca naogół zainteresowanie kwestją ukraińską. Naród ukraiński znalazł niespodziewanie licznych „przyjaciół“, którzy interesują się jego losem. Jednakże ludność USRR, której rewolucja październikowa i utworzenie Ukrainy sowieckiej dały możność swobodnego rozwoju, nie potrzebują tych „przyjaciół“ i rzekomych sympatyj.

Prawda 1.XI. donosząc w komunikacie aj. Tass o uroczystości odsłonięcia pomnika Marszałka Piłsudskiego w Korcu nazywa uroczystość tą „jeszcze jedną przeciwsowiecką prowakacją piłsudczyków“.

SYTUACJA POLITYCZNA W POLSCE.

. .*Izwiestja* 3.XI. zamieszczają komunikat ajencji Tass o „krwawych wypadkach we Lwowie“ i ogłaszają również komunikat PAT o tych wypadkach. W komentarzach do obydwuch komunikatów pismo stwierdza, że dzień 1.XI był datą 10-ej rocznicy ogłoszenia niepodległości zachodnio-ukraińskiej republiki. Była to chwila, w której wiekszość ludności Galicji wschodniej usiłowała stworzyć własną państwowość Usiłowania te sprzeczne były z tendencją imperjalizmu polskiego i zostały stłumione przez armję polską. W dniu tej rocznicy ludność ukraińska Lwowa chciała uczcić pamięć bojowników o państwowość ukraińską. Doprowadziło to do krwawych starć na ulicach Lwowa. Wypadki te świadczą, że polityka polska dąży do realizacji programu, który zapowiedział wojewoda Józewski oświadczając, iż Małopolska i Wołyń pozostaną na zawsze własnością Polski, jako zapłata za pomoc petlurowcom. Równocześnie rzucają wypadki lwowskie jaskrawe światło na sytuację w Małopolsce wschodniej i na Wołyniu, dowodząc, jak mało realne są dążenia Józewskich do utworzenia na Ukrainie zachodniej ogniska agresji przeciwko ZSRR. Władze polskie wykorzystają niewątpliwie wypadki we Lwowie dla represji przeciwko organizacjom ukraińskim.

Izwiestja 2.XI donoszą w depeszy z Warszawy (Bratina) o otwarciu sesji Sejmu i twierdzą, że otwarcie to wyjaśniło sytuację polityczną. Pod wpływem ciężkiej sytuacji gospodarczej i fali strajków, rząd zdecydował sie na zachowanie pokoju wewnątrz państwa i zrzegnował z wprowadzenia radykalnych zmian do Konstytucji. „Cezarystyczne“ projekty odroczono na kilka miesięcy. Przemówienie ministra Czechowicza stwierdziło powagę kryzysu gospodarczego. Najbliższy okres będzie okresem współpracy z parlamentem. Stosunek Sejmu do rządu jest z punktu widzenia rządogego zadawalający. Politykę zagraniczną Polski w najbliższej przyszłości cechować będzie również spokój.

Izwiestja 2.XI (w depeszy Bratina) streszczają pismo, które marsz. Daszyński wystosował do kongresu PPS i twierdzą, że Daszyński dąży do zlikwidowania rozłamu w partji.

Izwiestja 2.XI. w depeszy Bratina donoszą, że „ukraińskie stronnictwa Galicji wschodniej przygotowują uroczyste manifestacje w związku z 10-tą rocznicą utworzenia t. zw. zachodnio-ukraińskiej republiki ludowej“.

RUMUNJA A ZSRR.

Prawda 2.XI. omawia sytuację polityczną w Rumunji. Państwo to przechodzi okres nadzwyczajnych trudności wewnętrznych i zewnętrznych. Polityka zagraniczna Rumunji doznała w ostatnich czasach szereg wielkich porażek. Anglja i Francja zmusiły Rumunję do zejścia z nieprzejednanej pozycji w kwestji optantów węgierskich. Komisja dunajska rozciągnęła faktycznie swoją kontrolę na porty rumuńskie. Powodem tej niekorzystnej międzynarodowej sytuacji Rumunji jest wewnętrzny kryzys gospodarczy, na którego obostrzenie wpłynął tegoroczny nieurodzaj. Kryzys ten spowodował powiększenie bezrobocia, głód i rozwój rewolucyjnych nastrojów w kraju. Wbrew represjom nastroje ludności Rumunji zwracają się wyraźnie w stronę komunizmu i wpływy socjal-demokracji maleją. Żadna zmiana rządu w Rumunji nie zmieni zasadniczo sytuacji i stosunek rumuńskiej klasy robotniczej do Bratianu i Maniu wykazuje, iż robotnicy rumuńscy doskonale rozumieją tę prawdę.

NOTATKI I INFORMACJE.

RÓŻNE.

Izwiestja 30X donoszą w depeszy z Charkowa, że magazynowanie zboża w USRR odbywa się w niepomyślnych warunkach. W ciągu 25 dni października wykonano 40,6% miesięcznego planu zakupów. Najgorzej przedstawia się sytuacja z magazynowaniem pszenicy i żyta.

Izwiestja 30.X. donoszą, że w okręgu Szczegłowskim na Syberji utworzone będą trzy wielkie państwowe gospodarstwa zbożowe. W okręgu Ust-Sosnowskim powstać ma wielkie gospodarstwo zbożowe na 17 tys. ha.

Ekonomiczeskaja Żiźń 30.X podaje, że 11-ta rocznica rewolucji październikowej obchodzona będzie uroczyście przez sowiecki świat gospodarczy. W dniu rocznicy nastąpi otwarcie wielu nowych zakładów przemysłu sowieckiego. Chodzi tu przedewszystkiem o wiadukt naftowy z Groznyja do Tuapse. Olbrzymia ta inwestycja daje możność kierowania nafty z Groznyja bezpośrednio przez góry kaukaskie do morza Czarnego. Budowę wiaduktu rozpoczęto w 1924 roku. Przez wiadukt przechodzić będzie 1 miljon ton nafty rocznie. W Korsakpajsku nastąpi otwarcie odlewni miedzi. W Azerbejdżanie nastąpi otwarcie fabryki bławatnej na 66 tysięcy wrzecion i 2 tysiące warsztatów tkackich. W okolicach Moskwy otwarte będą dwie nowe fabryki manufaktury. W gmachu byłej fabryki „Prowodnik“ w Moskwie otwarta będzie fabryka żarówek. Cały przemysł tytuniowy ZSRR przejdzie w dniu rocznicy na 7-godzinny dzień pracy.

Prawda 28.X ogłasza hasła propagandowe C. K. sowieckiej partji komunistycznej z okazji jedenastej rocznicy rewolucji październikowej. Hasła te oświadczają, iż rewolucja październikowa stanowi początek rewolucji światowej, że tylko rewolucja ta położy kres eksploatacji kapitalistycznej i wojnom imperjalistycznym, że program międzynarodówki komunistycznej stanowi gwiazdę przewodnią proletarjatu światowego, że ZSRR jest twierdzą tego proletarjatu, dokoła której powinien się skupić, iż armja czerwona broni pokoju i t. p.

Prasa sowiecka z 28.X podaje szczegóły uroczystego obchodu 10-ej rocznicy istnienia sowieckiego leninowskiego związku młodzieży komunistycznej.

Prawda 28.X ogłasza liczne uchwały organizacyj partyjnych, w tej liczbie uchwałę C. K., Z. M. K., Z. S. R. R., zwrócone przeciwko opozycji prawicowej w partji. Uchwały podkreślają, iż zwalczanie opozycji prawicowej nie powinno tamować walki z trockizmem.

Izwiestja 26.X w komunikacie wydziału statystycznego C. K. partji donosi, że w dniu 1-go stycznia r. b. partja liczyła 1.304.471 członków i kandydatów, w dniu 1-go lipca — 1.418.060 członków i kandydatów. W ten sposób liczba komunistów w ZSRR wzrosła wciągu półrocza o 8,7%. 462 tysiące komunistów pozostaje na służbie w cywilnych instytucjach sowieckich, przeszło 99 tysięcy w wojsku sowieckiem.

Izwiestja 30.X ogłaszają uchwałę plenum C. K. związku młodzieży komunistycznej. Uchwała ta potępia bez zastrzeżeń opozycję prawicową w partji i w związku.

ARTYKUŁY NIEUWZGLĘDNIONE.

Krasnaja Gazeta 16.X. Na spotkanie walkom klasowym (o ruchu strajkowym w Polsce). — Chodź żwawiej (karykatura z powodu stosunku Francji do Polski).

Orka 17.X. Strajk powszechny w Łodzi. Książka polska w masy. Kooperacja białoruska rozpowszechnia książkę polską. Niepiśmienność wśród ludności polskiej w BSRR.

Wieczerniaja Moskwa 17.X. Strajk do zwycięstwa.

Raboczaja Moskwa 18.X. Strajk w Łodzi.

Ekonomiczeskaja Żiźń 18.X. Przeciwsowieckie plany Piłsudskiego.

Raboczaja Moskwa 18.X. Strajk w Łodzi (art. kierownika propagandy w międzynarodówce związków zawodowych Józefowicza).

Sierp. 21.X. Wzrost walki rewolucyjnej w Polsce. — Szykujmy się do miesiąca książki polskiej.

Krasnaja Gazeta 21.X. Strajkowi łódzkiemu grozi likwidacja. Bohaterska walka włókniarzy łódzkich (art. Witkowskiego).

Komsomolskaja Prawda 21.X. Walki klasowe w Polsce.

Izwiestja 23.X. Przez tydzień (tygodniowy przegląd polityki międzynarodowej).

Prawda 24.X. Japońska gra a atuty nankińskie.

Izwiestja 25.X. Nowe niepowodzenie niemiecko-polskich rokowań handlowych.

Zakł. Gr. Prac. Dr., S. z o. o., Nowy Świat 54, tel. 15-56 i 242-40.

Drukowane na prawach rękopisu.